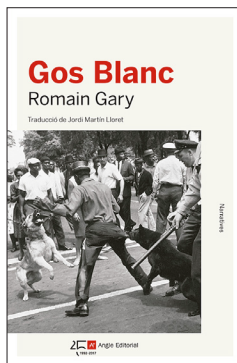

literatura
XAVIER PLA

Angle Editorial recupera una de les novel·les emblemàtiques del desaparegut escriptor Romain Gary, 'Gos blanc', la història d'un ca ensinistrat per matar persones de raça negra. Una reflexió sobre la maldat.

En blanc i en negre

Gos Blanc
ROMAIN GARY

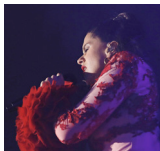
Traducció de Jordi Martín Lloret
Angle, 2018
254 pàgines

Quan, el 2 de desembre de 1980, el novel·lista i cineasta Romain Gary se suïcidava a París d'un tret a la boca, també desapareixia de cop un altre gran escriptor, Émile Ajar, l'autor de l'entranyable novel·la *La vida al davant*, publicada l'any 1975. Tots dos eren, en realitat, un de sol, ja que Ajar va ser el desconegut pseudònim de Gary que només es va fer públic després de la seva mort, davant l'estupefacció de tot el món literari parisenc. I tots dos van guanyar el premi Goncourt. És a dir, que Romain Gary és l'únic escriptor que, fins ara, ha guanyat dos cops aquest premi literari, cosa que les bases prohibeixen. Un escriptor pot arribar a tenir moltes vides, i dir que Romain Gary va tenir, a més, una vida de llegenda és, potser, utilitzar una fórmula massa gastada. Però quan un lector llegeix *La promesse de l'aube*, la novel·la autobiogràfica publicada el 1960 on explica els seus orígens familiars, socials i polítics no pot sinó quedar embadalit: nascut com a jueu rus a Vítnius (Lituània) el 1914 amb el nom Roman Kacew, educat en ídix, emigrat a Niça als anys vint amb la seva estimada mare (el seu pare va acabar morint a Auschwitz), pilot d'aviació de les forces franceses lliures durant la Segona Guerra Mundial, heroi de la resistència condecorat en persona per De Gaulle, diplomàtic francès a Bolívia i als Estats Units, íntim amic de Camus, Malraux i Yves Montand, casat amb l'actriu Jean Seberg (la inoblidable Joana d'Arc d'Otto Preminger i la inigualable companya

garçonne de Jean-Paul Belmondo a *À Bout de Souffle*), novel·lista donjoanesc, director de cinema, home colèric, divertit i contradictori... Tantes aventures vitals havien d'ocupar forçosament grans parts de la seva obra literària, escrita amb tanta llibertat, audàcia i energia que contrasta inevitablement amb els avorrits debats onanistes de la novel·la catalana actual sobre l'autoficció.

Gos blanc és la segona novel·la de Gary que tradueix Angle Editorial després de *La vida al davant* i de la mà de Jordi Martín Lloret. I esperem que no serà l'última, perquè la gran novel·la de formació i aventures *La promesse de l'aube*, recentment adaptada la cinema, val molt la pena, i *Gros-Câlin*, la maliciosa pirlueta lírica signada amb el seu pseudònim més famós, una faula una mica grotesca sobre una serp solitària per París, acabarien de donar al lector català una imatge més global de l'escriptura irreverent, sensual i de denúncia de Romain Gary.

De denúncia i d'indignació davant totes les formes d'injustícia també va *Gos Blanc*. Escrita el 1969 al port d'Andratx, on la parella Gary-Seberg, que tant fa pensar en el desequilibrat matrimoni Fitzgerald, s'havia comprat una casa anomenada "Cimarron", és un tríptic autobiogràfic situat entre Los Angeles, on Gary era el cònsol francès, i el Barri Llatí de París, en ple maig del 1968. Té com a desgraciat protagonista un enorme pastor alemany que, de cop, en plena tempesta, entra a la casa dels Gary-Seberg a Berverly Hills i que, ine-

música

El terratrèmol Rosalía, el flamenc amb mixtures del segle XXI que ha triomfat

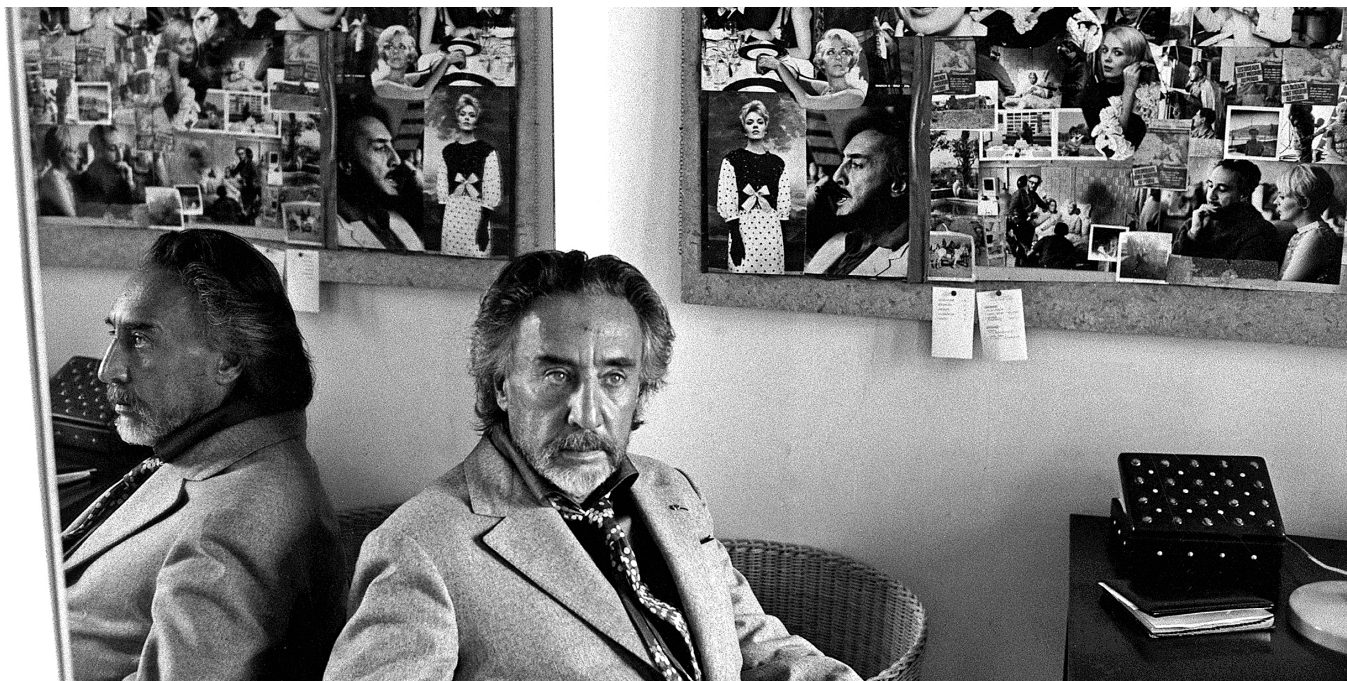
televisió

Toni de la Torre escriu sobre la sèrie 'Il miracolo', creada per Niccolò Ammaniti

entrevista

Anna Ballbona entrevista Pol Beckmann a propòsit de 'Novel·la', publicada en Quaderns Crema

vitament, s'introdueix en la seva vida torpedinant totes les seves conviccions i fent aflorar totes les contradiccions dels dimonis de l'Amèrica del moment: "Era un gos gris amb una berruga com una piga al costat dret del morro i tot de pèl rogenç al voltant del nas. M'observava, el cap lleugerament decantat, amb una mirada intensa i fixa". El gos ja no se'l podran treure de sobre, no el reclama ningú, fins que Gary fa el descobriment més tenebrós de la seva vida americana: quan una tarda un jardiner de raça negra entra a la casa per al manteniment de la piscina, el gos es transforma en una fera famolenca, plena d'odi, el morro escumejant, rugint com una bèstia sobrenatural. L'animal havia estat ensinistrat per atacar homes i dones de raça negra. Què fer? Matar-lo? Guarir-lo? Desprogramar-lo ideològicament? En una casa polititzada al màxim, amb una Jean Seberg amiga dels Panteres Negres i abanderada de la lluita antiracista, i un Gary, vell jueu antifeixista i compromès amb totes les lluites igualitàries, l'escena provoca un veritable cataclisme.

Gary desplega tots els seus dots narratius per intentar entendre una veritat tan dolorosa com la maldat humana, i aprofita per retratar, crític amb tothom, tota mena de comportaments ideològics, denunciant tant els forts com els febles, els blancs com els negres, i desesperant-se impotent veient com s'imposen davant seu els valors més reaccionaris. A *Gos Blanc*, hi ha els negres, que s'acaben matant entre ells, des de Martin Luther King fins als islamistes fanatitzats, però també hi ha militants negres tornats de la guerra ("al Vietnam lluitàvem junts blancs i negres") ara disposats a utilitzar la violència contra tothom. Hi ha els blancs, des del racista ordinari fins al xèrif indolent que tanca els ulls, avis nazis i crispats ensinistradors de gossos, hi ha des dels intel·lectuals humanitaristes que recullen diners per lluitar contra el racisme i tenir la consciència ben tranquil·la (Marlon Brando vestit Pantera Blanca) fins aquells que viuen penosament el sentiment de culpa per segles d'esclavatge. Hi ha, és clar, els moviments de la CIA i l'espio-

natge del FBI (Jean va ser, efectivament, *neutralizada* pels serveis secrets). I hi ha un Gary inclassificable que carrega a la seva espatlla la fam de Biafra, el destí dels intel·lectuals dissidents soviètics, l'assassinat del Che Guevara i la revolta dels estudiants parisencs: "és quan la pell et fa mal en els altres", diu, com una forma d'elefantiasi. La conclusió sembla clara: el problema negre als Estats Units "té les arrels en les profunditats de la potència espiritual més gran de tots els temps, que és l'Estupidesa". I la lluita de la intel·ligència és sempre pertot la mateixa: quan la policia francesa pega als joves manifestants s'enfronta també amb el gueto americà i "amb tot allò que es mor de fam a la Terra". Per a Gary, la revolta estudiantil parisenca no es fa contra cap situació social específica, "es fa contra totes". Per això, escriu, "aquests punys francesos serrats, aquests punys blancs són també punys negres". Una lectura ideal per entendre una mica millor l'Amèrica de Trump i l'Europa reaccionària.